

การส่งเสริมครูภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโครงการวัฒนธรรมไทยสายใยชุมชน
ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง ๒๕๕๕ ในพื้นที่ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้

The promotion of local intellectuals under the Project of : Thai Culture - The Link of
Community under the Strong Thai Action Plan 2012 in 5 Southern border provinces

فروجيق سوکوغن منیغتکن فریستاسی کورو کسنین تمفتن فد رنچاغن
کبودیان تهایی مذهبوبوغي مشارکة تمفتن دباوه اوروسن فروجیق نکارا تهایی

قوة فرکاس 2555 دالم کاواسن 5 ولایة سلاتن تهایی

อำเภอสายบุรี

Saiburi / سایبوري

สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดปัตตานี

Pattani Provincial Culture Office

بدان جبائن کبودایان فطانی

คำนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นองค์ความรู้ ที่มาจากวิถีชีวิตในชุมชน เป็นความรู้ที่มีคุณค่า ดีและงามที่ผู้คนได้ค้นคว้า ไม่ใช่ด้วยสมองอย่างเดียว แต่ด้วยอารมณ์ ความรู้สึก ทักษะ และจิตวิญญาณ เป็นความรู้ที่มีคุณธรรม เป็นความรู้ที่มาจากชีวิตและสัมพันธ์กับชีวิต อันเป็นที่มาของชีวิตพอเพียงไม่โลภ อยู่เย็นเป็นสุข

สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอสายบุรีได้รวบรวมองค์ความรู้ที่มาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้ง ๑๑ ตำบล เพื่อเป็นองค์ความรู้ให้กับหน่วยงานราชการ เอกชน และผู้สนใจทั่วไป หากมีข้อผิดพลาดประการใดต้องขออภัย ณ ที่นี้ด้วย

สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอสายบุรี

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลปะเสยะวอ

- ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑๒
- ประวัติครภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑๓
- เรือกอและ ๑๓
- การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑๔

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลตะลุบัน

- ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑๕
- ประวัติครภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑๕
- ผ้าคลุมปักดอก ๑๖
- การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑๖

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลเตระบอน

- ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑๗
- ประวัติครภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑๗
- ดีเกฮูลู ๑๗
- การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครภูมิปัญญาท้องถิ่น ๑๕

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลแปน

- ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒๐
- ประวัติครภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒๐
- ตะกร้าก้านมะพร้าว ๒๐
- การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒๑

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลละหาร

- ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒๒
- ประวัติครภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒๒
- กระเช้าถ้าวลัย ๒๒
- การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒๔

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลบือระ

- ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒๕
- ประวัติครภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒๕
- ผังจำลองมัสยิดตะลุบัน ๒๖
- การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒๗

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลตะบั้ง

- ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒๘
- ประวัติครภูมิปัญญาท้องถิ่น ๒๕
- ไม้กวาดไม้ไผ่ ๒๕
- การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครภูมิปัญญาท้องถิ่น ๓๐

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลทุ่งคล้า	
- ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓๑
- ประวัติครุภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓๑
- ตะกร้าแข่ง	๓๒
- การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครุภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓๓
การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นตำบลกะคูนง	
- ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓๔
- ประวัติครุภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓๔
- จากมุงหลังคา	๓๕
- การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครุภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓๕
บรรณานุกรม	๓๖
คณะผู้จัดทำ	๔๑
ภาคภาษาอังกฤษ	๔๓
ภาคภาษามลายู	๔๓

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง องค์ความรู้ ที่มาจากวิถีชีวิต วิชิตคิด วิถีปฏิบัติ อันอยู่ภายใต้ การมองโลก มองชีวิตที่แตกต่างกันของแต่ละพื้นที่ แต่ละท้องถิ่น เป็นความรู้ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยสี่ อาชีพ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี เป็นความรู้ที่มีคุณค่า ดีและงามที่ผู้คนได้ค้นคว้าไม่ซ้ำด้วยสมองอย่างเดียว แต่ด้วยอารมณ์ ความรู้สึก ทักษะ และจิตวิญญาณ เป็นความรู้ที่มีคุณธรรม เป็นความรู้ที่มาจากชีวิตและสัมพันธ์กับชีวิต อันเป็นที่มาของชีวิตพอเพียงไม่โลภ อยู่เย็นเป็นสุข

คำว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือ ภูมิปัญญาชาวบ้าน หมายถึง ความรู้ของชาวบ้านในท้องถิ่น ซึ่งได้มาจาก ประสบการณ์ และความเฉลียวฉลาดของชาวบ้าน รวมทั้งความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษ สืบทอดจากคนรุ่นหนึ่ง ไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ระหว่างการสืบทอดมีการปรับ ประยุกต์และเปลี่ยนแปลง จนอาจเกิดเป็นความรู้ใหม่ตาม สภาพการณ์ทางสังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

คำว่า “ภูมิปัญญา” ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Wisdom ซึ่งมีความหมายว่า ความรู้ ความสามารถความเชื่อ ความสามารถทางพฤติกรรม และความสามารถในการแก้ไขปัญหาของมนุษย์ (อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๑. ไม่มีเลขหน้า)

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น มี ๘ สาขา

๑. ด้านอาหาร มีความสามารถในการเลือกสรร ประดิษฐ์ และปรุงแต่งอาหารพื้นถิ่น ให้มีรสชาติแบบดั้งเดิมหรือเหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนผลิตเป็นสินค้าได้

๒. ด้านการแต่งกาย มีความสามารถในการอนุรักษ์ และสร้างสรรค์งานด้านการแต่งกายในรูปแบบของเครื่องแต่งกายประจำท้องถิ่นนั้น ๆ เสื้อผ้า เครื่องประดับที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์นั้น ๆ

๓. ด้านที่อยู่อาศัย / สถาปัตยกรรม: ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานด้านการส่งเสริม การอนุรักษ์ พื้นฟูและพัฒนาบ้าน อาคาร ในพื้นที่นั้น ๆ ให้รักษาคุณค่าทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

๔. ด้านความเชื่อ / ประเพณี : เป็นวิถีแห่งความเชื่อและศรัทธาของกลุ่มคนในแต่ละท้องถิ่นมีความสามารถ ประยุกต์และปรับใช้ปรัชญาความเชื่อ / ประเพณีที่มีคุณค่าให้เหมาะสมต่อบริบททางเศรษฐกิจสังคม อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริม สนับสนุน การจัดงานบุญประเพณีในเทศกาลสำคัญของชุมชนท้องถิ่น ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตที่งดงาม และมีคุณค่าต่อผู้คนในท้องถิ่น

๕. ด้านภาษาและวรรณกรรม : การใช้ภาษาถิ่นในชุมชน เป็นเสน่ห์และเป็นการสืบสานให้ภาษาถิ่นนั้น ๆ ให้คงอยู่คู่กับชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ และสร้างสรรค์ผลงานด้านภาษา คือ ภาษาถิ่น รวมถึงด้านวรรณกรรมท้องถิ่น การฟื้นฟูการเรียนการสอนภาษาถิ่นของท้องถิ่น รวมทั้งการส่งเสริมการใช้ภาษาถิ่นของกลุ่มผู้ประกอบการและผู้คนในชุมชน

๖. ด้านแพทย์แผนไทย : ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้น

ให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพอนามัยได้ เช่น ยาจากสมุนไพร นวดแผนโบราณ ฯลฯ

๗. ด้านอาชีพ ความสามารถในการส่งเสริมถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านอาชีพของชุมชนท้องถิ่นที่มีแต่ดั้งเดิม เช่น งานช่างฝีมือพื้นบ้าน เป็นการพัฒนาต่อยอดอาชีพของท้องถิ่นด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณค่าและเพิ่มมูลค่า

๘. ด้านศิลปกรรม ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม นาฏศิลป์ ดนตรี ทัศนศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน และนันทนาการ เป็นต้น

ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น พอสรุปได้ดังนี้

- ๑ เป็นเรื่องของการใช้ความรู้ ทักษะ ความเชื่อและพฤติกรรม
- ๒ แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง คนกับชน คนกับธรรมชาติ คนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ
- ๓ เป็นองค์รวมหรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต
- ๔ เป็นเรื่องของการแก้ไขปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของบุคคล ชุมชน และสังคม
- ๕ เป็นแกนหลักหรือกระบวนการที่สนับสนุนในการมองชีวิตเป็นพื้นความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
- ๖ มีลักษณะเฉพาะหรือมีเอกลักษณ์ในตัวเอง
- ๗ มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับสมดุลในพัฒนาการทางสังคมตลอดเวลา
- ๘ มีวัฒนธรรมเป็นฐาน ไม่ใช่วิทยาศาสตร์
- ๙ มีบูรณาการสูง
- ๑๐ มีความเชื่อมโยงไปสู่ نامธรรมที่ลึกซึ้งสูงส่ง
- ๑๑ เน้นความสำคัญของจริยธรรมมากกว่าวัตถุธรรม

ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ๑ ภูมิปัญญาทำให้ชาติและชุมชนผ่านพ้นวิกฤติและดำรงความเป็นชาติ หรือชุมชนได้
  - ๒ ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่มีคุณค่าและความดีงามที่จรโลงชีวิตและวิถีชุมชน ให้อยู่ร่วมกับธรรมชาติและสภาวะแวดล้อมได้อย่างกลมกลืนและสมดุล
  - ๓ ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพและเป็นรากฐานการพัฒนาที่เริ่มจากการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง การพัฒนาเพื่อการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และการพัฒนาที่เกิดจากการผสมผสานองค์ความรู้สากลบนฐานภูมิปัญญาเดิม เพื่อเกิดเป็นภูมิปัญญาใหม่ที่เหมาะสมกับยุคสมัย
- ดังนั้น ภูมิปัญญาจึงมีคุณค่าไม่เพียงแต่ต่อท้องถิ่นและผู้ชนเท่านั้น แต่ยังมีประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่อการวางแผนพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนและมั่นคง

ข้อมูลทั่วไปของอำเภอสายบุรี

คำขวัญอำเภอสายบุรี

บุญสะอาด หาดงามวาสุกรี สักชีวัดเก่า ภูเขาสลึงดง กงวัฒนธรรม งามล้ำเมืองสาย

ประวัติความเป็นมา

เมืองสายบุรี (เทศบาลตำบลตะลุง) อดีต เทศบาลตำบลตะลุง ตั้งอยู่ในตำบลตะลุงเต็มพื้นที่ และเป็นส่วนหนึ่งของอำเภอสายบุรี หรือเมืองสาย ซึ่งเป็นเมืองที่มีอารยธรรมเก่าแก่ และเป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่งควบคู่กับเมืองปัตตานี ปรากฏหลักฐาน ใน พ.ศ. ๑๗๑๕ จัดเป็นหัวเมืองอันดับ ๑ ในหัวเมืองสิบสองนักษัตรของแคว้นศรีธรรมนคร (นครศรีธรรมราช) ถือตราหนู (ชวด) เป็นตราประจำเมือง โดยทางด้านทิศออกของเมืองสายบุรี ตั้งอยู่ติดกับทะเล และมีแม่น้ำสายบุรี คลองสายบุรี คลองไม้แก่น และคลองบือโป๊ะ เป็นเส้นทางคมนาคม และเพื่อการเกษตรในสมัยโบราณ จึงทำให้มีแหล่งชุมชน กระจัดกระจาย โดยทั่วไป โดยเฉพาะบริเวณบ้านไม้แก่น บ้านไทรทอง บ้านปาเซ บ้านใหญ่ ฯลฯ หรือบริเวณที่ปัจจุบันขึ้นกับอำเภอไม้แก่น แต่เดิมล้วนเป็นบริเวณของเมืองสายบุรีทั้งสิ้น

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พ.ศ. ๒๓๕๒ - ๒๓๖๗) ตามความในหนังสือตำนานเมืองกล่าวไว้ว่า โปรดเกล้าฯ ให้แบ่งเมืองปัตตานี ออกเป็น ๗ หัวเมือง คือ เมืองปัตตานี เมืองยะลา เมืองยะหริ่ง (ยะหริ่ง) เมืองระแงะ เมืองรามัน เมืองสายบุรี และเมืองหนองจิก มีพระยาเมืองปักษ์ครอง ขึ้นตรงต่อเมืองสงขลา จนถึงในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้จัดการปกครอง เป็นมณฑลเทศาภิบาล เมืองปัตตานี และเมืองอื่น ๆ ทั้ง ๗ เมือง ก็ได้จัดการปกครองเป็นบริเวณเรียกว่าบริเวณ ๗ เมือง ขึ้นต่อข้า

หลวงใหญ่มณฑลนครศรีธรรมราช ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๕ จึงได้ตั้งบริเวณ ๗ หัวเมืองนั้น เป็นมณฑลปัตตานี และมีจังหวัดขึ้นต่อมณฑลนี้เพียง ๔ จังหวัด คือ รวมเมืองปัตตานี เมืองหนองจิก และเมืองยะหริ่ง เข้าเป็นเมืองปัตตานี รวมเมืองยะลา กับรามัน เข้าเป็นเมืองยะลา ส่วนเมืองสายบุรี และเมืองระแงะ คงอยู่ตามเดิม แต่เดิมเมืองสายบุรี ตั้งอยู่ตามลำน้ำสายบุรี ลึกเข้าไปทางอำเภอช้างอ ด้วยเหตุที่ในฤดูแล้งลำน้ำแห้ง เรือเดินเข้าไปเมืองสาย ไม่ตลอด พระยาสายจึงให้ย้ายเมือง มาตั้งใหม่ บริเวณเขาสลิกลงบาย (ตำบลตะลัน) บริเวณเขตเทศบาลปัจจุบัน

ลักษณะที่ตั้ง

อำเภอสายบุรีเป็นอำเภอหนึ่งใน ๑๒ อำเภอของจังหวัดปัตตานี ตั้งอยู่บนชายฝั่งทะเลทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดปัตตานี พื้นที่ทั้งหมด ๑๗๘,๔๒๔ ตารางกิโลเมตร หรือ ๑๑๑,๕๑๕ ไร่ ประชาชนในพื้นที่ ประกอบอาชีพทางการประมงชายฝั่งและประมงขนาดใหญ่ อาชีพทางการเกษตร การพาณิชย์ เนื่องจากสภาพพื้นที่มีทั้งส่วนที่ติดชายฝั่งทะเล ที่ราบชายฝั่ง ที่ราบเชิงเขา ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามประมาณ ๘๒ และนับถือศาสนาพุทธประมาณ ๘ ปัจจุบันมีประชากร ๘๖๒,๒๕๒ คน

ที่ตั้งและอาณาเขตพื้นที่ติดต่อ

อำเภอสายบุรี มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียง ดังนี้.-

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอปะนาเระ	จังหวัดปัตตานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอบาเจาะ	จังหวัดนราธิวาส
		อำเภอไม้แก่น	จังหวัดปัตตานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อ่าวไทย	
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอมายอ และอำเภอกะพ้อ	จังหวัดปัตตานี

ลักษณะภูมิประเทศ

- สภาพพื้นที่ชายฝั่งทะเล อยู่ทางทิศตะวันออก ได้แก่ พื้นที่ ตำบลบางเก่า / ปะเสยะวอ / ตะลัน มีลักษณะเป็นหาดทรายขาว ชายฝั่งทะเลยกขึ้นสูงหรือมีการทับถมพอกพูนอยู่ตลอดเวลา มีระดับความลาดชัน
- บริเวณที่เป็นพื้นที่ภูเขา พื้นที่บางส่วนเป็นภูเขา อยู่ทางทิศเหนือ และทิศตะวันออกของอำเภอ เช่น ภูเขาเกลาพอ ภูเขาทุ่งคล้า ภูเขาแป้น ซึ่งอยู่ในพื้นที่บางส่วนของตำบลเตราะบอน ตำบลทุ่งคล้าและตำบลแป้น
- พื้นที่เป็นที่ราบ เป็นพื้นที่ราบอยู่ทางตอนกลางของอำเภอ ริมแม่น้ำสายบุรี เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ พื้นที่ในเขตตำบลกะดุนง ตำบลละหาร ตำบลมะนังดาลำ ตำบลตะบั้ง ตำบลเตราะบอน และตำบลบือระบางส่วน
- แม่น้ำ มีแม่น้ำที่ไหลผ่าน ๒ สาย คือ
  1. แม่น้ำสายบุรี ไหลผ่านตำบลตะบั้ง ตำบลมะนังดาลำ ตำบลตะลัน
  ๒. แม่น้ำสายบุรี ไหลผ่านสะพานกอดอ ตำบลละหาร แม่น้ำทั้งสองสายไหลลงสู่อ่าวไทย

ภูมิอากาศ

แบ่งออกเป็น ๒ ฤดูใหญ่ๆ คือ

- ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนมกราคม เป็นระยะเวลาประมาณ 9 เดือน ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ระยะแรก เป็นระยะที่ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน ในช่วง ๕ เดือนนี้ จะมีฝนตกชุกปานกลาง ระยะที่สอง เป็นระยะที่ได้รับอิทธิพลมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนมกราคม ซึ่งเป็นช่วงที่ฝนตกชุกมาก โดยเฉพาะเดือนพฤศจิกายน จะมีฝนตกมากที่สุดในรอบปี

- ฤดูร้อน จะเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน เนื่องจากได้อิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งเป็นลมร้อนและชื้น จะมีฝนตกน้อยกว่าระยะอื่น และอุณหภูมิสูง

พื้นที่และการใช้ประโยชน์ แบ่งออกเป็นดังนี้

ใช้ในการประมง การทำนา การปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น

การปกครอง

พ.ศ. ๒๔๒๘ มีฐานะเป็นเมืองหนึ่งใน ๗ หัวเมือง เรียกเป็นทางการว่า “เมืองสายบุรี” มีอำเภอในการปกครอง ๕ อำเภอ อำเภอตะลันปัน อำเภอกะลาพอ อำเภอบาเจาะ อำเภอยิ่งอ และอำเภอเมืองนราธิวาส

พ.ศ. ๒๔๔๔ ยกฐานะเป็นจังหวัด เรียกว่า “จังหวัดสายบุรี” ขึ้นกับมณฑลปัตตานี มีอำเภอในเขตการปกครอง ๒ อำเภอ กับ ๑ กิ่ง อำเภอ คือ อำเภอตะลันปัน อำเภอบาเจาะ และกิ่งอำเภอกะลาพอ

พ.ศ. ๒๔๗๕ ยุบจังหวัดสายบุรี โดยลดฐานะเป็นอำเภอเรียกว่า อำเภอสายบุรี ขึ้นกับจังหวัดปัตตานี มีกิ่งอำเภอขึ้นต่ออำเภอสายบุรี ๑ กิ่ง อำเภอ คือ กิ่งอำเภอกะลาพอ โดยโอนอำเภอบาเจาะไปขึ้นกับจังหวัดนราธิวาส

พ.ศ. ๒๔๘๑ ยุบกิ่งอำเภอกะลาพอลง มีฐานะเป็นตำบล เรียกว่า “ตำบลเตราะบอน”

พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้แยกตำบลไม้แก่น และตำบลไทรทองตั้งเป็นกิ่งอำเภอขึ้นอีก ๑ กิ่งอำเภอ ชื่อ กิ่งอำเภอไม้แก่น ต่อมาได้รับการยกฐานะเป็น อำเภอไม้แก่น เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้แยกตำบลกะรูบี ตำบลตะโละดีอรัมมัน และตำบลปล่องหอย ตั้งเป็นกิ่งอำเภอขึ้นอีก ๑ กิ่งอำเภอ ชื่อ “กิ่งอำเภอกะพ้อ” ต่อมาจึงได้มีราชกฤษฎีกายกฐานะเป็น อำเภอกะพ้อ ตั้งแต่วันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลมะนังดาลำ

ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น

การจักสานส้มไก่

กีฬาไก่ชนเป็นที่นิยมของชาวไทยมาตั้งแต่โบราณจวบจนถึงปัจจุบัน ประชาชนชาวไทยเกือบทุกภูมิภาค รวมทั้งประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีการเลี้ยงไก่ชนกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเลี้ยงดูไก่ชน อย่างใกล้ชิดคือ สุ่มไก่ และเนื่องจากพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีต้นไผ่เป็นจำนวนมากส่งผลให้การจักสาน สุ่มไก่ชนด้วยไม้ไผ่กลายเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่อยู่ควบคู่กับคนในพื้นที่มาอย่างยาวนาน

ความสำคัญของการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต และภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น จึงได้เชิญผู้ที่มีความชำนาญในเรื่องการจักสานส้มไก่ชน ซึ่งเป็นชาวบ้านในพื้นที่มาให้ความรู้และถ่ายทอดทักษะในการจักสาน สุ่มไก่ด้วยไม้ไผ่ เพื่อเป็นการสืบสานวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่คู่กับสังคมไทยตลอดเวลา

ประวัติครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นายหามะ นามสกุล มะจะ

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

หมายเลขบัตรประชาชน ๓ ๓๕๔๐๗ ๐๐๑๕๗ ๒๘ ๘

วัน เดือน ปี ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗ อายุ ๘๖ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) กาแระ

ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๘๖ หมู่ที่ ๒ ตำบล มะนังดาลำ อำเภอ สายบุรี จังหวัด ปัตตานี ๙๕๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘๕- ๘๘๖๕๓๘๘๒

วุฒิการศึกษา/ระดับการศึกษา - ไม่ได้ศึกษา

ประวัติการรับรางวัล

- ไม่เคยได้รับรางวัล

ประวัติการถ่ายทอด

๑. เคยถ่ายทอดให้กับเด็กโรงเรียนบ้านปาม่วง

๒. นักเรียนเคยได้รับรางวัลเหรียญทองจากการจักสานส้มไก่ที่อิมแพคอารีนา เมืองทองธานี

การจักสานส้อมไก่ วัสดุ/อุปกรณ์

พรว้า , เลื่อย , ฆนุไม้ไผ่

กระบวนการ/วิธีการทำ

เลือกไม้ไผ่ที่หนาๆ

ผ่าไม้ไผ่เป็นชิ้น ๆ ๑ ตำ ให้ได้ประมาณ ๒๐ ชิ้น

เหลาไม้ไผ่ให้ริ้วบาง ๆ

ทำหัวซุ่มให้เป็นรูปวงกลม เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๑๐ นิ้ว

นำไม้ที่เหลาแล้วมาเตรียมจักรสาน

โดยการสานสลับกันขึ้นลง ซ้ายขวาไปเรื่อย ๆ

สำนักงานพัฒนาธรรมจังหวัดปัตตานี

มัดเชือกไว้ที่ปลายไม้เพื่อให้ไม้ให้เสียรูปทรง

เมื่อสานเสร็จแล้วนำไม้ที่เตรียมไว้มาสานเป็นฐานเพื่อ
ป้องกันการหลุดและแข็งแรง

เมื่อสานฐานเสร็จแล้วก็จะได้ซุ้มไก่ที่แข็งแรงและทนทาน สามารถใช้งานได้

การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดรายได้
๒. ช่วยให้คนในหมู่บ้านมีอาชีพและมีรายได้

รูป ๑๑ สานตะกร้าจากไม้ไผ่และไม้รวก

รูป ๑๒ สานตะกร้าจากไม้ไผ่

รูป ๑๓ สานตะกร้าจากไม้ไผ่และไม้รวก

รูป ๑๔ สานตะกร้าจากไม้ไผ่และไม้รวก

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลงเก่า

ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ข้าวเกรียบปลา

ข้าวเกรียบ เป็นอาหารว่างที่คนทั่วไปนิยมบริโภคกันมาก โดยใช้เป็นกับแกล้มหรือรับประทานกันเล่นๆ ง่ายๆ และมีรสชาติอร่อย กรอบ มันๆ อย่างไรก็ตามข้าวเกรียบที่รับประทานกันจะรู้จักในนามของข้าวเกรียบกุ้ง เสียส่วนใหญ่ แต่ข้าวเกรียบปลานิยมรับประทานกันน้อยมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้รับประทานมักเข้าใจผิดคิดกันว่า ข้าวเกรียบปลามีกลิ่นคาว หรือไม่อร่อยเท่าข้าวเกรียบกุ้ง ฉะนั้นกลุ่มแม่บ้านจึงได้คิดวิธีที่จะนำปลาที่มีราคาถูก นำมาแปรรูปทำข้าวเกรียบปลาให้ได้คุณภาพและรสชาติอร่อยน่ารับประทาน

สาเหตุที่มารวมกลุ่มกันทำข้าวเกรียบปลาเพราะว่า หลังสามีออกทะเล แม่บ้านจะซักผ้า หุงข้าวปลา ทำงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ หลังจากนั้นก็ไม่ได้ทำอะไร จากที่เคยจับกลุ่มนั่งเล่นไม่มีรายได้มาจุนเจือครอบครัว กลุ่มแม่บ้านจึงหันเหชีวิตคิดรวมกลุ่มกันสร้างอาชีพเสริม จึงมารวมกลุ่มกันเสนอแนวคิด โดยได้รับความรู้มาจากแม่ซึ่งเมื่อก่อนทำข้าวเกรียบปลาขายเป็นอาชีพ จึงเสนอในที่ประชุมและเสียงส่วนใหญ่เห็นดีด้วยจึงตกลงร่วมมือกันทำ ตั้งแต่นั้นมา แรกๆ ก็ไม่ได้ทำมากมายอะไร แต่พอมีคนกินแล้วติดใจ ก็เลยทำกันมากขึ้นแล้วนำไปขายในตลาด จึงทำเป็นอาชีพเสริมตั้งแต่นั้นมานำปลาที่ได้มาล้างทำความสะอาด ตัดหัวตัดหาง ขำแหละเอาแต่เนื้อปลา หากเป็นปลาที่มีกลิ่นคาวมาก ๆ ให้ล้างด้วยน้ำเกลือก่อนจะนำไปบดบดปลาให้ละเอียดมาก นวดกับเกลือจนเหนียวมาก เดิม แป้งสลับกับน้ำที่ละน้อยจนหมดแป้ง เดิมพริกไทย กระเทียม นวดจนเหนียวพอดี บั่นส่วนผสมเป็นแท่งยาว หนึ่งนิ้ว ลงจนสุกผึ่งลมค้างคืนให้ผิวนอกแข็งหั่นเป็นชิ้นบาง ๆ จัดวางใส่ตะแกรงนำไปตากแดดให้แห้งส่งขายตามร้านต่างๆ

ประวัติครภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นางวันสุรียา นามสกุล ยูซง

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

หมายเลขบัตรประชาชน ๓ ๕๘๖๐๕ ๐๐๑๒๐ ๑๒ ๕

วัน เดือน ปี ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔ อายุ ๓๘ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) -

ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๒๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลบางเก่า อำเภอสาขบุรี จังหวัดปัตตานี ๕๔๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘๕-๕๕๖๕๖๕๖๕๒

วุฒิการศึกษา/ระดับการศึกษา ปริญญาโท

ประวัติการรับรางวัล

- ไม่เคยได้รับรางวัล

ประวัติการถ่ายทอด

- ไม่เคยถ่ายทอด

กิจกรรมพิเศษ

การทำข้าวเกรียบปลา

วัสดุ/อุปกรณ์

หนังสือที่เกี่ยวกับโครงการและขั้นตอนการผลิต

ปลา

ไข่

แป้งมัน

น้ำมัน

ปลา , ไข่ , แป้งมัน , น้ำมัน , น้ำแข็ง , ผงฟู

กระบวนการ/วิธีการ

๑. ตัดหัวปลาออก

๒. ล้างน้ำให้สะอาด

๓. เอาไปลวกน้ำร้อนพอสุกๆดิบๆ

๔. แล้วเอาส่วนผสมมาใส่

๕. เอาเนื้อปลาที่ผสมกับเครื่องปรุงแล้วเข้าเครื่องบดเนื้อปลา

๖. จะได้เนื้อปลาที่บดละเอียด ๗. เอามาซังให้ได้ครึ่งกิโล

๘. เอามากลึงให้ได้ความยาวพอประมาณ

๙. พอกลึงเสร็จนำมาเอาไปต้มให้สุก

๑๐. นำไปผึ่งให้แห้งสักพัก

๑๑. นำไปแช่แข็ง ๑ คืน

๑๒. เอาข้าวเกรียบปลาที่ได้นำไปหั่นกับเครื่อง

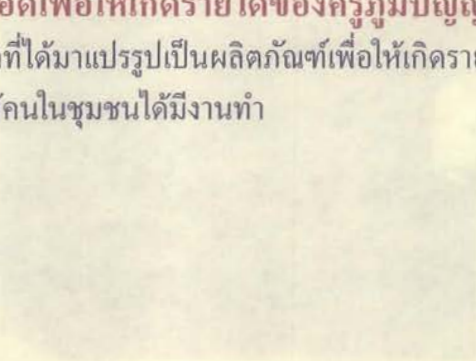
๑๓. นำเอาไปตากแดด ๑๔. จะได้ข้าวเกรียบปลา

๑๕. นำข้าวเกรียบใส่ถุงให้ได้ ๑ กิโล ๑๖. ซินปากถุงให้สนิท ๑๗. จะได้ข้าวเกรียบที่สมบูรณ์แบบ

การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครัวภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ๑. นำปลาที่ได้มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดรายได้
- ๒. เพื่อให้คนในชุมชนได้มีงานทำ

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลปะเสยะวอ

ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรือกอและ

สันนิษฐานว่าเรือกอและน่าจะเกิดขึ้นก่อนสมัยสุโขทัย ข้อสันนิษฐานดังกล่าวสืบเนื่องมาจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ ดังนี้คือ

๑. การเข้ามาของมุสลิมในประเทศไทยในสมัยกรุงสุโขทัย (พ.ศ. ๑๘๐๐-๑๘๒๑) นั้น มุสลิมอาศัยอยู่ในนครศรีธรรมราชตลอดจนถึงมะละกา และมีหลักฐานที่แสดงว่าในสมัยสุโขทัยนั้นประเทศไทยมีการติดต่อกับประเทศมุสลิม เช่น อินโดนีเซีย อาหรับ ทั้งนี้ในสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช และพระเอกาทศรถ (พ.ศ. ๒๑๓๓-๒๑๔๘) ตำแหน่งเสนาบดีทางการคลังและการทำเรื่อนั้นนิยมใช้ชาวเปอร์เซีย ซึ่งก็ใช้กันเป็นประเพณีสืบต่อมาจนตลอดสมัยอยุธยาและธนบุรี

๒. มุสลิมในภาคใต้มีความชำนาญในการใช้เรือ คนไทยทางภาคใต้รู้จักการใช้เรืออย่างชำนาญมากกว่าคนไทยในภาคกลาง เหตุผลหนึ่งที่สำคัญคือ การอยู่ติดลำน้ำและฝั่งทะเล และหลักฐานทางประวัติศาสตร์กล่าวว่า ขุนนางเชื้อสายอาหรับมุสลิมมีความสามารถเป็นอย่างยิ่งในด้านการการค้าทางทะเล รัชราชการได้ตำแหน่งเป็นเจ้ากรมท่า สังกัดกองทัพเรือเป็นจำนวนมากจนกลายเป็นตำแหน่งสืบทอดแบบประเพณีจึงสันนิษฐานได้ว่า ชาวมุสลิมในภาคใต้มีความคุ้นเคยและชำนาญการในการใช้เรือมาตั้งแต่สมัยโบราณ และสืบทอดความชำนาญทางด้านกรเดินเรือและการประมงให้แก่ลูกหลาน

๓. ปรากฏเรื่องราวของเรือและในสมัยสุโขทัย จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์พอสรุปและสันนิษฐานได้ว่าเรือกอและ และการเข้ามาตั้งรกรากถิ่นฐานในภาคใต้ตอนล่างของชาวมุสลิม และเนื่องจากชาวมุสลิมในภาคใต้มีความชำนาญพิเศษในการออกทะเล ดังนั้นกลุ่มชนนี้จึงยึดอาชีพการประมง และเนื่องจากเป็นชาวพื้นเมืองที่มีทุนทรัพย์น้อย จึงมีการคิดประดิษฐ์เครื่องมือในการออกทะเลเพื่อทำการประมงทำให้เกิดเรือกอและ ขึ้น สันนิษฐานว่าการวาดลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและน่าจะกำเนิดขึ้นเมื่อเกือบ ๑ ศตวรรษที่ผ่านมา สืบเนื่องจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์ดังนี้

๓.๑ ปรากฏเรือกอและที่มีการเขียนลวดลายจิตรกรรม สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๓.๒ ปรากฏการแข่งขันเรือกอและที่มีการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมในราวประมาณ พ.ศ. ๒๔๘๗ ในสมัยที่ขุนจรยาวิเศษ (เที่ยง จรรยาวิเศษ บุญยพัทธ์) ดำรงตำแหน่งข้าหลวงประจำจังหวัดปัตตานี

๓.๓ จากการสอบถามช่างต่อเรือในท้องถิ่น พอสรุปและสันนิษฐานได้ว่าชาวไทยมุสลิมเริ่มมีการตกแต่งลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและในสมัยรัตนโกสินทร์ราว ๑ ศตวรรษที่ผ่านมาเพราะเนื่องจากชาวไทยมุสลิมในเขตชายแดนภาคใต้ที่มีวัฒนธรรมทางศิลปะมาตั้งแต่บรรพชนซึ่งแสดงให้เห็นปรากฏในด้านการประดับตกแต่ง การแต่งกายและทางด้านสถาปัตยกรรม ผนวกกับเนื่องจากชาวประมงหรือนักบวชเหล่านี้ได้เคยเห็นความวิจิตรของ

เรือกอและของคนเองให้ดูสวยงามหลังจากบ้านเมืองมีความสงบสุขล้นภัยจากสงครามและความวุ่นวายการตกแต่ง
ลวดลายจิตรกรรมบนเรือกอและจึงเกิดขึ้น

ประวัติครุภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นายอับดุลเลาะ นามสกุล บูละ

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

หมายเลขบัตรประชาชน ๓ ๕๕๐๗ ๐๐๑๔๔ ๒๘ ๑

วัน เดือน ปี ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘ อายุ ๕๕ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) จังหวัดปัตตานี

ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๑๑๒/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลปะเสยะวอ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ๙๕๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘๑-๐๕๒๓๘๒๓

วุฒิการศึกษา/ระดับการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔

ประวัติการรับรางวัล

- ไม่เคยได้รับรางวัล

ประวัติการถ่ายทอด

ไม่เคยถ่ายทอด

เรือกอและ

วัสดุ/อุปกรณ์

ฉอน

สี , พู่กัน , แล็กเกอร์

เลื่อย , รางบ

กระบวนการ/วิธีการ

๑. เลือกไม้มาตัดและตากเป็นโครงเรือ

๒. การร่างรูปทรงเรือด้วยดินสอ

๓. การแกะและตกแต่งเรือ

๔. การใส่กึ่งเรือลักษณะเหมือนตัวยู (u)

๕. การประดิษฐ์ส่วนประกอบของลำเรือ

๖. การวาดลวดลาย

๗. เรือกอและที่วาดเสร็จสมบูรณ์

การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครุภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. นำปลาที่ได้มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดรายได้
๒. เพื่อให้คนในชุมชนมีงานทำ

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลตะลุบัน

ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ้าคลุมปักดอก

สมัยก่อนตอนเด็กๆ ได้เรียนการปักโครเชรี่ในห้องเรียนครูได้สอนทำกับผ้าเช็ดหน้าผืนเล็กๆ ก่อน พอเรียนได้สักพักหนึ่งปักผ้าเช็ดหน้าเก่งแล้วครูก็ได้สอนอย่างอื่นอีก

พอมายุคปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้มีการเรียนปักผ้าพันคอ กระเป๋า ปลอกหมอน ผ้าปูโต๊ะ เสื้อเด็กและผู้ใหญ่ ผ้าคลุมผมเป็นรูปสามเหลี่ยมเล็กๆ ไว้ขาดบนหัว สมัยก่อนส่วนมากชาวบ้านไม่ค่อยจะคลุมหัวยังไม่นิยมกัน (คลุมผมผ้าอูญาบ) อีกอย่างสมัยก่อนทางการตลาดก็ไม่มีจำหน่ายกัน ทางการไม่รับซื้อขายคนสมัยก่อนเวลาเรียนทำเป็นแล้วก็กลับไปใช้ส่วนตัวไม่มีการส่งตลาดรับซื้อเหมือนยุคนี้

ในปัจจุบันนี้ผู้หญิงมุสลิมส่วนใหญ่ ก็มาดัดแปลงผ้าคลุมผมแบบคลุมอูญาบ ส่วนทางการตลาดก็สนใจรับซื้อ จำหน่ายก็ดีขึ้นได้ดัดแปลงหลากหลาย ดั๊กก็หลากหลายสีสันด้วย

ประวัติครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นางรอซีหมีะ นามสกุล เจ๊ะสนิ

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

หมายเลขบัตรประชาชน ๓ ๕๖๐๓ ๐๐๒๕๐ ๒๓ ๘

วัน เดือน ปี ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ อายุ ๔๘ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) อำเภอบาเจาะ

ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๑๓ หมู่ที่ - ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘๕- ๗๓๒๓๔๕๓

วุฒิการศึกษา/ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติการรับรางวัล

ไม่เคยได้รับรางวัล

ประวัติการถ่ายทอด

๑. เคยถ่ายทอดกลุ่มเยาวชนและกลุ่มแม่บ้านในชุมชน

ผ้าคลุมปิดดอก วัสดุ/อุปกรณ์

เช็มโครเชร์

ด้าย

กรรไกร

ผ้าคลุม

กระบวนการ/วิธีการ

การถักให้เป็นไซ้ ๖ ประมาณ ๔ แถว

ถักให้เป็นรูปเห็ด

ผ้าคลุมสำเร็จรูป

การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
๒. เพื่อให้คนในชุมชนมีงานทำ

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลเตราะบอน

ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ดีเกฮูลู

ดีเกฮูลูเป็นศิลปะการแสดงในสมัยก่อนคนแก่คนแก่ กำเนิดของดีเกฮูลูเกิดขึ้นที่บ้านกาฮอบเกาะ(บ้านจือนาแระ) หมู่บ้านกาฮอบเกาะ ปัจจุบันอยู่ที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ดีเกฮูลูมีการโหมโรงเครื่องรำมะนา (เรียกว่า ตาโม่ะ) และเพลงบันตง ดีเกฮูลูรวมเพลงอะไรก็ได้ที่ทำให้เกิดความสนุกสนาน จบเพลงแล้วมีกาโระ(การโต้ตอบ) เป็นเรื่อง ๆ จบด้วย วาบูล แล คำว่า “วา” แปลว่า ว่า “บูล” แปลว่า วงเดือน รวมกันแล้วแปลว่า ว่าวงเดือน ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของดีเกฮูลู คำว่า “ดีเก” คนไทยทั่ว ๆ ไปเรียกว่า ลิก คำว่า “ฮูลู” แปลว่า ได้ เพราะฉะนั้น ดีเกฮูลูจึงแปลว่า ลิกของภาคใต้ ถ้าเพลงที่ร้องจบด้วยคำว่า “วาบูล” เป็นอันว่าจบเพลง

ประวัติครุภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นายฮามะ นามสกุล และยาซิง

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

หมายเลขบัตรประชาชน ๓ ๕๔๐๗ ๐๐๐๑๗ ๖๐ ๓

วัน เดือน ปี ๑๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๑ อายุ ๕๒ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) บ้านกะลุแป

ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๑๑๒/๒ หมู่ที่ ๕ ตำบลตะลุบัน อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘๒- ๘๓๑๕๕๔๒

วุฒิการศึกษา/ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติการรับรางวัล

- ไม่เคยได้รับรางวัล

ประวัติการถ่ายทอด

๑. เคยถ่ายทอดดีเกฮูลูใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้และจังหวัดใกล้เคียงทั้งในงานของรัฐและของชุมชน

ดีเกฮูลู

วัสดุ/อุปกรณ์

รำมะนาแม่ (บานอฮือ) รำมะนาลูก ฉ้อง (โฆง)

รำมะนาแม่ (บานอฮีนู)

รำมะนาลูก
(บานออาเนาะ หรือ บานอกือจิ)

ฆ้อง (โฆง)

โหม่ง (โตงเตง)

ลูกแซ็ก (เวาะหรือหมา)

ฉาบ (นือปะ)

ฉิ่ง (อาเนาะซาเย หรือ จิงจะ)

กระบวนการ/วิธีการ

การนั่งแบบวง

การนั่งแบบตั้งแถว

ใช้ในการประกวด การแข่งขัน การโชว์ หรือแสดงต้อนรับผู้หลักผู้ใหญ่

การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครุภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. เพื่อให้คนในชุมชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
๒. ใช้ในการประกวด การแข่งขัน การโชว์

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลเป็น

ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตะกร้าก้านมะพร้าว

เนื่องจากชาวบ้านได้มีเวลาว่าง จึงนำเศษของก้านมะพร้าวมากมายในหมู่บ้าน ชาวบ้านจึงได้รวมกลุ่มดัดแปลงเศษของก้านมะพร้าวมาทำผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ โดยใช้ภูมิปัญญาของตนเอง ผลิตภัณฑ์งานฝีมือชิ้น เช่น เสวียนหม้อ ตะกร้า ภาชนะต่าง ๆ จนเป็นที่ยอมรับของตลาด และดำเนินการจนถึงปัจจุบันนี้

ประวัติครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นางสาวเสริญ นามสกุล แดงวิไล

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

หมายเลขบัตรประชาชน ๓ ๕๔๐๗ ๐๐๑๑๐ ๒๑ ๒

วัน เดือน ปี ๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๒ อายุ ๖๑ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) -

ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๘๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลเป็น อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ๕๔๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘๗- ๕๓๖๔๗๒๖

วุฒิการศึกษา/ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติการรับรางวัล

- ไม่เคยได้รับรางวัล

ประวัติการถ่ายทอด

๑. เคยถ่ายทอดให้แก่นักเรียนต้นกล้าอาชีพ

ตะกร้าก้านมะพร้าว

วัสดุ/อุปกรณ์

มีด

เชือกฟาง

ไม้ไผ่ที่เหลาแล้ว

กระบวนการ/ วิธีการ

๑. จัดซี่ให้ได้ส่วนตามความต้องการ

๒. สานกันก่อน

๓. ไล่เชือครัดกัน

๔. แล้วสานขึ้น

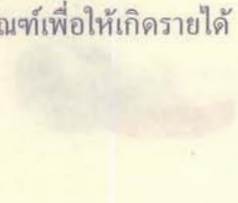
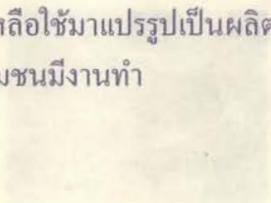
๕. สานหากันเป็นตัวตั้งของมัน

๖. แล้วแต่งให้เป็นรูปทรง

การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของชุมชนปัญหาท้องถิ่น

๑. นำเศษวัสดุที่เหลือใช้มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดรายได้
๒. เพื่อให้คนในชุมชนมีงานทำ

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลละหาร

ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น กระเช้าเถาวัลย์

เป็นพืชในจำพวกเถาวัลย์ ใช้สานเป็นเครื่องใช้ ใช้ผูกภาชนะแทนหวายและใช้มัดขอบภาชนะ เช่น กระเช้าเถาวัลย์ กระดัง กระเชอ ช้อง ไช เป็นต้น ย่านติเภายังสามารถนำมาสานเป็นเครื่องใช้ได้อย่างงดงามอีกด้วย เช่น กุบหมาก กุบยาเส้น กล่องใส่ของ และหมวก เป็นต้น

ประวัติครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นายยูโซะ นามสกุล คอเกาะ

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

หมายเลขบัตรประชาชน ๓ ๕๔๐๗ ๐๐๐๕๐ ๘๐ ๗

วัน เดือน ปี ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๖ อายุ ๕๗ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) บ้านบือดูกายามู

ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๓๔/๑ หมู่ที่ ๕ ตำบลละหาร อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ๙๔๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘๕- ๒๕๗๐๔๖๒

วุฒิการศึกษา/ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติการรับรางวัล

- ไม่เคยได้รับรางวัล

ประวัติการถ่ายทอด

๑. เคยถ่ายทอดให้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านวังไชย

กระเช้าเถาวัลย์

วัสดุ/อุปกรณ์

ต้นเถาวัลย์

ต้นนมแมว

ก้อน

กรรไกร

มีด

กรรไกรตัดดันทนแมว

คีม

ตะปู

ดัดไม้เมตร

แชลเด็ก

วานิช

กระบวนการ/วิธีการ

ตัดดันทนแมวยาวประมาณ ๔ นิ้ว มาประกอบเป็นรูปวงกลม

ทำคอกข้างๆ โดยการติดกับตะปูเป็นแนวกว้าง ๑ นิ้ว

แล้วเอาเถาวัลย์มาพันเป็นลวดลาย มาต่อเป็นหูหิ้ว

จะได้กระเช้าเถาวัลย์ที่สมบูรณ์แบบ

การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครุภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ขึ้นทะเบียน OTOB ระดับ ๓ ดาว
- นำเศษวัสดุที่เหลือใช้มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดรายได้
- เพื่อให้คนในชุมชนมีงานทำ

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลบือระ

ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ผังจำลองมัสยิดตะลุมปัน

การออกแบบสิ่งประดิษฐ์โดยมีความคิดเป็นของตัวเอง โดยมีวิธีคิดเป็นของตัวเองและทดลองทำเอง โดยการออกแบบวิธีคิดการทำตุ๊กตากระจอกลูมิเนียน และออกแบบสิ่งประดิษฐ์ผังจำลองมัสยิดตะลุมปัน เป็นต้น

ประวัติครุภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นายมะยาลี นามสกุล ลีเยาะเบ็ง

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

หมายเลขบัตรประชาชน ๓ ๕๔๐๗ ๐๐๐๔๓ ๐๐ ๔

วัน เดือน ปี ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ อายุ ๒๓ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) ปัตตานี

ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๓๕/๑ หมู่ที่ ๔ ตำบลบือระ อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ๙๕๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘๐ - ๗๑๓๗๓๖๔

วุฒิการศึกษา/ระดับการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๖

ประวัติการรับรางวัล

- ไม่เคยได้รับรางวัล

ประวัติการถ่ายทอด

๑. เคยถ่ายทอดที่อำเภอเบตง

วัสดุ/อุปกรณ์

พรว้า

คดู

ไม้บรรทัด, ปากกา

กาว

มีด

พูกัน

ไม้ตั้งฉาก

ไม้ไผ่

กระบวนการ/วิธีการ

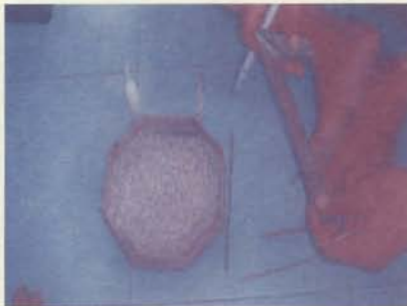
คัดเลือกไม้ไผ่แล้วนำมาเหลาให้เรียบ โดยใช้มีดหรือพร้า

วัดขนาดชิ้นส่วนตามความต้องการ

ตัดให้เป็นชิ้นเป็นอัน ดังรูปที่ต้องการ

นำชิ้นส่วนที่ตัดแล้วมาทากาวติดกันเป็นแผนผังจำลองตามแบบที่ต้องการ

ผังจำลองที่สมบูรณ์แบบ

การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครุภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ๑. นำเศษวัสดุที่เหลือใช้มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อให้เกิดรายได้
- ๒. เพื่อให้คนในชุมชนมีงานทำ

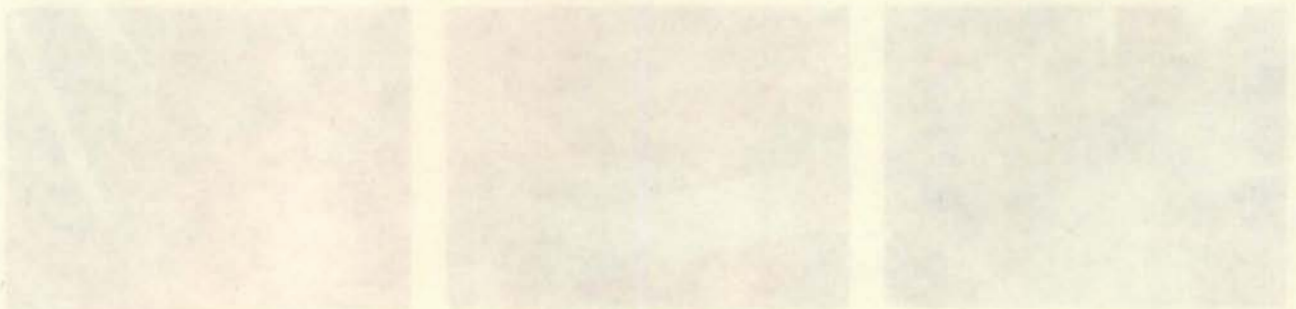
ไม้ฝาง

เศษไม้

ไม้ไผ่

ไม้

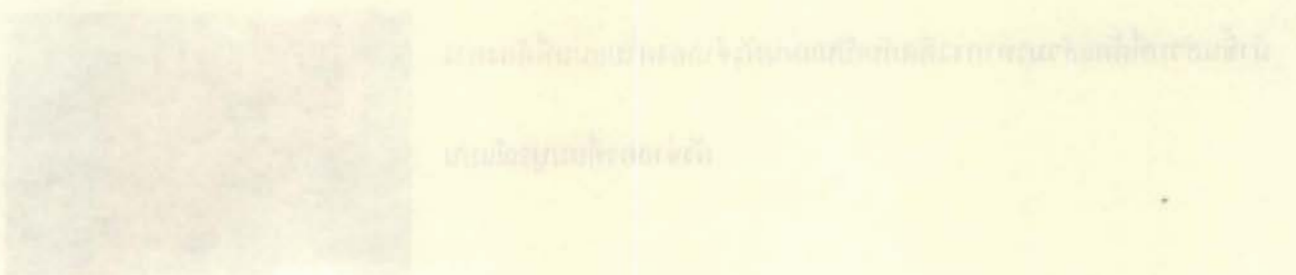
ผลิตภัณฑ์ชุมชน

ผลิตภัณฑ์ไม้ฝาง
เศษไม้

ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่

ผลิตภัณฑ์ไม้
เศษไม้

ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่

ผลิตภัณฑ์ไม้

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลดะบัง

ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม้กวาดไม้ไผ่

นักโบราณคดีได้ค้นพบหลักฐานว่า เมื่อประมาณ ๔๐๐๐ ปีมาแล้วมนุษย์ได้รู้จักวิธีการจักสานของใช้ด้วยไม้ไผ่ เป็นลักษณะลายขัดสองเส้น หลักฐานนี้ได้ค้นพบที่จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งถือเป็นดินแดนที่สำคัญในทางประวัติศาสตร์ของประเทศไทย หลักฐานการค้นพบเครื่องจักสานนั้นนอกจากประเทศไทยแล้ว ยังได้พบที่แอฟริกา และในทวีปเอเชียบางแห่งบริเวณแหลมมลายู (ในยุคหิน) ได้ค้นพบหลักฐานเกี่ยวกับเครื่องจักสานที่ทำด้วยไม้ กอรวมอยู่กับของใช้ของผู้ตาย จึงสันนิษฐานว่าเครื่องจักสานได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวกับพิธีกรรมความเชื่อบางอย่างของมนุษย์ในยุคนั้นบ้างแล้ว ต่อมาเมื่อมนุษย์ได้มีการดำเนินชีวิตด้วยการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ จึงเป็นที่เชื่อได้ว่ามนุษย์ได้รู้จักพัฒนาการเครื่องจักสานให้เหมาะสมกับการใช้สอยขึ้นมาเรื่อยๆ ทั้งนี้เพราะการขยายตัวออกมาดำเนินชีวิตในที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำลำธารไหลผ่านเพียบพร้อมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่มีให้อย่างเหลือเฟือ สิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ก็คือ การหาเครื่องมือบางชนิดไว้ใช้สอยในชีวิตประจำวัน ซึ่งส่วนใหญ่จะได้แก่เครื่องจับสัตว์

เครื่องจักสานเป็นเครื่องมือที่มนุษย์สามารถจะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ไม่เพียงแต่ด้านประโยชน์ใช้สอยเท่านั้นที่มนุษย์พัฒนาขึ้น ความสวยงาม และ ความทนทานถาวร ก็เป็นปัจจัยที่มนุษย์ให้ความสำคัญ จากการที่มนุษย์รู้จักการใช้ยางพืชบางชนิดมาทา หรือยา เพื่อมิให้เกิดรอยร้าว ซึ่งทำให้มีผลสองอย่างคือ ความคงทนถาวรและประโยชน์ใช้สอยเพิ่มเติมคือการไปใส่ น้ำ การใช้ภูมิปัญญาดังกล่าวมีมาแต่ครั้งสุโขทัย หรืออาจจะก่อนหน้านั้น ปัจจุบันเครื่องจักสานได้พัฒนาการไปมาก มีการประดิษฐ์คิดค้นทำให้ได้รูปแบบต่างๆ เครื่องจักสานเป็นสิ่งที่อยู่ควบคู่มากับสังคมกิจกรรมรับใช้ชีวิตมนุษย์ เป็นมรดกตกทอดมาจนทุกวันนี้และเชื่อว่า จะไม่สูญหายไปจากโลกนี้แน่นอน

ความหมาย

เครื่องจักสาน คือ เครื่องใช้ที่ทำด้วยไม้ไผ่หรือหวาย จากฝีมือความคิด ภูมิปัญญาของชาวบ้านมีลักษณะรูปทรงแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิประเทศ วัสดุอุปกรณ์คตินิยม และอาชีพของคนในท้องถิ่นนั้นๆ คำว่า “จักสาน” คำว่า จัก คือ การทำให้เป็นแฉก เป็นหยักๆ ด้วยฟันเลื่อย หรืออีกวิธีการหนึ่ง การที่ชาวบ้านใช้คมมีดผ่าไม้ไผ่แล้วทำให้เป็นเส้นบางๆ วิธีการอย่างนี้ก็เรียกว่า จัก เช่นกัน ส่วนไม้ไผ่ หรือ หวาย ที่จักออกมาเป็นเส้นบางๆ นั้นเรียกว่า ดอก ถึงตอนนี้การที่ชาวบ้านนำดอกมาขัดกันจนเกิดลวดลายที่ต้องการ เราเรียกว่า สาน ต่อจากนั้นแล้วก็จะเป็นการสร้างสรรค์ให้เกิดรูปทรงต่างๆ จนท้ายที่สุดเป็นภาชนะสามารถนำไปใช้สอยได้ตามต้องการ

การเรียกเครื่องจักรสานว่า จักสาน นั้น เป็นคำที่เรียกขึ้นตามวิธีการที่ทำให้เกิดเครื่องจักรสาน เพราะเครื่องจักรสานต่างๆ จะสำเร็จเป็นรูปร่างที่สมบูรณ์ได้นั้นต้องผ่านกระบวนการดังนี้การจัก คือการนำวัสดุ มาทำ

ให้เป็นเส้น เป็นแฉก หรือเป็นริ้วเพื่อความสะดวกในการในการสานของการจักสานโดยทั่วไปนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของวัสดุแต่ละชนิดซึ่งจะมีความแตกต่างกันโดยทั่วหน้า

ประวัติครุภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นายบิโดง นามสกุล เจะเหาะ

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

หมายเลขบัตรประชาชน ๓ ๕๔๐๗ ๐๐๒๕๕ ๘๘ ๗

วัน เดือน ปี ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘ อายุ ๕๔ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) บ้านทุ่งเค็ง

ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๔๐ หมู่ที่ ๔ ตำบล ตะบิง อำเภอ สายบุรี จังหวัด ปัตตานี ๕๕๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘๕ ๕๕๕๕๗๕๗

วุฒิการศึกษา/ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติการรับรางวัล

- ไม่เคยได้รับรางวัล

ประวัติการถ่ายทอด

ไม่เคยถ่ายทอด

ไม้กวาดไม้ไผ่

วัสดุ/อุปกรณ์

เชือกคอปลา

มีดหันไม้ไผ่

ก้อน , มีด ไม้ไผ่

กระบวนการ/วิธีการ

ตัดไม้ไผ่เป็นท่อนยาวประมาณ ๒ เมตร ผ้าไม้ไผ่เป็นซี่เล็กยาวประมาณ ๑ ฟุต แกะเปลือกเชือกคอปลาออก

เอาเชือกตาปลาพันสลั้บขึ้นลง

ไม้กวาดไม้ไผ่ที่สมบูรณ์แบบ

การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครัวภูมิปัญญาท้องถิ่น

- ๑. นำไม้ไผ่มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์
- ๒. เพื่อให้คนในชุมชนมีงานทำ

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลทุ่งคล้า

ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น ตะกร้าเข่ง

เครื่องจักสานเป็นหัตถกรรมที่มีคุณค่าในตัวเองเพราะใช้วัตถุดิบซึ่งมีความงามตามธรรมชาติ ในด้านคุณค่าทางศิลปหัตถกรรมเครื่องจักสานทำขึ้นด้วยมือซึ่งต่างจากผลิตภัณฑ์ที่ทำจากโรงงานจึงมีคุณค่าเฉพาะตัวในแต่ละชิ้นลวดลายจากการสาน สอด ทอ ถัก และรูปแบบเครื่องจักสานแสดงถึงลักษณะพื้นเมือง พื้นบ้านที่แตกต่างกัน

เครื่องจักสานคือภาชนะ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่ทำขึ้นจากวิธีการ จัก สาน ถัก ทอจากวัสดุที่มีอยู่ตามท้องถิ่นทั่วไป เช่น หวาย ไม้ไผ่ ไบลาน กก ฟาง และ ก้านใบมะพร้าว เป็นต้น เครื่องจักสานเป็นหัตถกรรมที่สันนิษฐานว่าเก่าแก่ที่สุดของมนุษย์ เพราะทำขึ้นจากวัสดุที่หาง่าย หลักฐานที่ขุดพบจากเครื่องมือ เครื่องใช้ของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์พอจะยืนยันได้ว่า มนุษย์รู้จักทำเครื่องจักสานมานานและเก่าแก่กว่าหัตถกรรมอื่น ๆ

ตามประวัติศาสตร์ไทยสมัยสุโขทัย ปรากฏว่ามีเครื่องจักสานชนิดหนึ่งที่พระร่วงทรงคิดขึ้นสำหรับใส่น้ำส่งส่วยให้ขอมเป็นภาชนะจักสานขึ้นด้วยชัน น้ำไม่รั่วเรียกว่ากระออมครุ

ประวัติครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นางนันทฤพร นามสกุล บุญหลง

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

หมายเลขบัตรประชาชน

วัน เดือน ปี ๑๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ อายุ ๕๘ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) ปัตตานี

ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๑ หมู่ที่ ๑ ตำบลทุ่งคล้า อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ๙๕๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๘๕- ๘๕๔๑๓๐๒

วุฒิการศึกษา/ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติการรับรางวัล

- ไม่เคยได้รับรางวัล

ประวัติการถ่ายทอด

๑. เคยถ่ายทอดให้กับนักเรียนโรงเรียนไม้แก่นกิติวิทย์

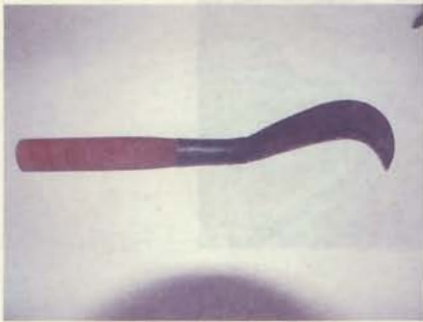
๒. โรงเรียนวัดควน

๓. โรงเรียนชุมชนบ้านทุ่งคล้า

วัสดุ/อุปกรณ์

พรว้า

มีด

กรรไกร

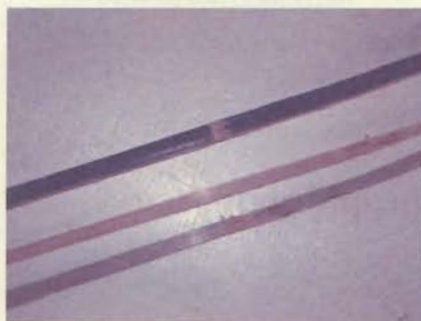
ที่เจาะ

ที่ขูดไม้ไผ่ให้เรียบ

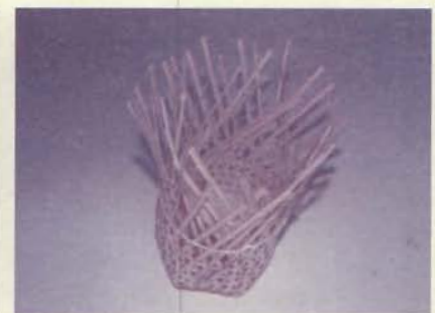

ไม้ไผ่ที่ขูดแล้ว

ไม้ไผ่

กระบวนการ/วิธีการ

นำไม้ไผ่ที่เหลาแล้วมาวางซ้อนกัน

แล้วสานตามความต้องการ

ตะกร้าแข่งที่สมบูรณ์แบบ

การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครุภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. นำไม้ไผ่มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์
๒. เพื่อให้คนในชุมชนมีงานทำ
๓. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

เก็บของใส่ และใช้เป็นที่นั่ง

การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตำบลกะลุง

ประวัติความเป็นมาของภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากมุงหลังคา

วัสดุใช้มุงหลังคา เป็นวัสดุธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ใบบัว ชนิดต่าง ๆ ใบหวายนั้ง ใบจาก ใบสาเก วัสดุเหล่านี้ไม่เก็บความร้อน ทำให้บ้านเรือนไม่ร้อนน่ายู่อาศัย นอกจากนี้หลังคาบ้านจะ ใช้หลังคาแหลม คือหน้าจั่วสูง ทำให้น้ำฝนไหลลงอย่างรวดเร็ว หลังคาไม่ทานน้ำ ไม่ซึมซับน้ำ ทำให้ผุพัง ชาวบ้านมักจะเลือกใช้ใบจาก ใบสาเก เพราะผิวใบลื่นและหนา

ประวัติครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นายกอเดร์ นามสกุล กะจิ

เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย

หมายเลขบัตรประชาชน ๓ ๕๔๐๗ ๐๐๒๘๗ ๔๒ ๒

วัน เดือน ปี ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖ อายุ ๕๗ ปี

ภูมิลำเนา (บ้านเกิด) บ้านปายอ

ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้)

บ้านเลขที่ ๖๕/๑ หมู่ที่ ๓ ตำบลกะลุง อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี ๙๕๑๑๐

โทรศัพท์

วุฒิการศึกษา/ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

ประวัติการรับรางวัล

- ไม่เคยได้รับรางวัล

ประวัติการถ่ายทอด

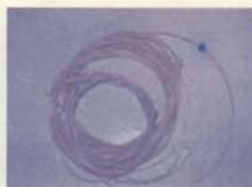
ไม่เคยถ่ายทอด

จากมุงหลังคา

วัสดุ/อุปกรณ์

พัว

ไม้ไผ่ที่ขูดแล้ว

ไม้ไผ่

ไม้ไผ่, ใบสาเก, พัว

กระบวนการ/วิธีการ

ตัดไม้ไผ่ให้ได้ความยาว ๒ เมตร ขูดไม้ไผ่ให้เรียบและบางที่สุด

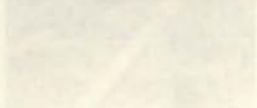
เอาใบสาकुจำนวน ๓ ใบมาวางซ้อนกันแล้วพับเข้าหากันแล้วเอาไม้ไผ่ ๒ เส้นที่ขูดมารอยสลักกันไป

ใบสาकुที่สมบูรณ์แบบ

การต่อยอดเพื่อให้เกิดรายได้ของครุภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. นำใบสาकुมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์
๒. เพื่อให้คนในชุมชนมีงานทำ
๓. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

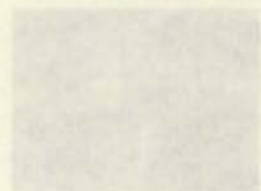
ใบสาकुแปรรูปเป็นไม้

ไม้ไผ่

เส้นเชือกมัดไม้

เชือก

บรรณานุกรม

สถาบันการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๕๑. ไม่มีเลขหน้า)

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๕๑. ไม่มีเลขหน้า)

กรมวิชาการ (อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๕๑. ไม่มีเลขหน้า)

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

๑. นายสมชาย เสี่ยงหลาย	เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
๒. นายธเนศ อุดลยกิจ	วัฒนธรรมจังหวัดปัตตานี

คณะทำงานอำเภอสายบุรี

๑. นางศศิเพ็ญ ละม้ายพันธ์ุ	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ
๒. นางสุستی มุ่งคัมภีร์กุล	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
๓. นางสาวชูไฮลา สนิ	อาสาสมัครวัฒนธรรมอำเภอสายบุรี